

Technická univerzita v Liberci
Hospodářská fakulta

Studijní program: B 6210 Ekonomika a management

Studijní obor: Ekonomika a management mezinárodního obchodu

Příprava České Republiky na vstup do EMU v porovnání se Slovenskem

Preparation of Czech Republic for merging to EMU in comparison with Slovakia

BP-MO-KEK-2010-06

MARTIN NENUTIL

Vedoucí práce: PhDr. Ing. Pavla Bednářová, Ph.D. Katedra ekonomie

Počet stran 41

Počet příloh 0

Datum odevzdání 5. ledna 2010

Prohlášení

Byl jsem seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 - školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce.

V Liberci, 4. 1. 2010

vlastnoruční podpis

Anotace

Tato bakalářská práce na téma: „Příprava České republiky na vstup do EMU v porovnání se Slovenskem“ se zabývá problémem České republiky při vstupu do EMU. V počátku práce je zpracován přehled teoretických předpokladů pro zapojení do měnové unie. Následně jsou tyto předpoklady aplikovány na problematiku České republiky. Dále se práce zabývá aplikováním teorie OCA na Českou republiku. Poslední část se věnuje Slovenské republice a jejímu postupu při řešení této problematiky. Závěr práce obsahuje shrnutí výhod a nevýhod vstupu České republiky do EMU oproti Slovenské republice.

Annotation

This baccalaureate thesis on theme: „Preparation of Czech republic for merging to EMU in comparison with Slovakia“ is exploring problem of joining EMU from sight of Czech republic. First are presented theoretical conditions for joining monomery union. These conditions are applicated on the Czech republic. After this atention is drawn to OCA theory and it's application to Czech republic. Last chapter of this thesis contains Slovakia and it's policy when facing this problem. End of this thesis compares advantages and disadvantages for Czech republic of joining EMU in comparison with Slovakia.

Klíčová slova

Euro, eurozóna, konvergence, EMU, Česká republika, Slovensko, měnová unie

Keywords

Euro, eurozone, convergence, EMU, Czech Republic, Slovakia, monetary union

Obsah:

Obsah:.....	5
Seznam zkratek.....	6
Seznam tabulek.....	7
Seznam obrázku.....	7
1. Úvod	8
2. Historie evropské měnové integrace.....	9
3. Eurozóna.....	12
4. Výhody a nevýhody zavedení eura.....	20
5. Příprava na vstup České Republiky.....	22
6. Postup zavádění eura na Slovensku.....	33
7. Závěr.....	39
Seznam použité literatury	40

Seznam zkratek

CZK	Česká koruna
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ECB	Evropská centrální banka
EHS	Evropské hospodářské společenství
EK	Evropská komise
EMI	Evropský měnový institut
EMU	Evropská měnová unie
EMS	Evropský měnový systém
ERM II	Mechanismus měnových kurzů II
ESCB	Evropský systém centrálních bank
ESUO	Evropské společenství uhlí a oceli
EU	Evropská unie
EU (27)	„Staré“ a „nové“ členské státy EU
EUR	Euro
Eurozóna	členové EMU, užívající společnou měnu euro
HDP, GDP	Hrubý domácí produkt
HICP	Harmonizovaný index spotřebitelských cen
MF ČR	Ministerstvo financí České republiky
NBS	Národní banka slovenska
OCA (teorie)	Optimální měnová oblast
P.B	Procentní bod
PPS	Standart kupní síly
SKK	Slovenská koruna
SR	Slovenská republika
SÚ	Statistický úřad

Seznam tabulek

Tab. 1: Kritérium cenové stability	22
Tab. 2: Kritérium vládního deficitu	23
Tab. 3: Kritérium vládního dluhu	24
Tab. 4: Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb	27
Tab. 5: Kritérium vládního deficitu	34
Tab. 6: Kritérium vládního dluhu	35
Tab. 7: Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb	35
Tab. 8: Kritérium cenové stability	36

Seznam obrázků

Obr. 1: „Madridský“ scénář zavedení eura.....	17
Obr. 2: „Big bang“	18
Obr. 3: Phasing out	19
Obr. 4: Flukтуаční pásma	25
Obr. 5: Vývoj kurzu CZK/EUR.....	26
Obr. 6: Srovnání GDP v PPS ČR, SR, eurozóny.....	29
Obr. 7: Meziroční změny reálného HDP v %.....	29
Obr. 8: Strukturální podobnost ve vztahu k eurozóně	30
Obr. 9: Organizační struktura Národní koordinační skupiny	32

1. Úvod

Česká republika vstoupila do Evropské unie 1. 5. 2004, tímto krokem se zavázala přijmout jednotnou měnu - euro. Ze smluv vyplývá, že je to povinnost, není však určeno, kdy k tomu kroku má dojít.

Tato bakalářská práce si klade za cíl přiblížit proces přistoupení České republiky k eurozóně. Toto téma je velmi aktuální jak z pohledu laika, tak odborníka. Během přistoupení k eurozóně musí Česká republika překonat nespočet překážek a to nejen ekonomických, ale i morálních a psychologických. Proto tento proces musí být pečlivě naplánován a zmapován dříve, nežli vůbec započne. Česká republika, tím že přistoupí k eurozóně, ztratí část své suverenity. Je to namáhavý proces, ale Česká republika může čerpat ze zkušeností již členských států a tím si usnadnit cestu k euru.

V prvních dvou kapitolách se práce zabývá historií EMU, proč a jak vznikla. Poté jsou předneseny podmínky pro přistoupení k eurozóně a následně ve čtvrté kapitole zhodnocení výhod a nevýhod přijetí jednotné měny. V páté kapitole se nachází Česká republika jako země, která již prošla prvním krokem ze tří. Prvním krokem byl vstup do EU, při kterém se Česká republika začala více snažit konvergovat k zemím. Nyní je u druhého kroku, a to je vstup do ERM II systému, který je zaměřen na kurzovou stabilitu. Po vstupu do ERM II nastane třetí krok, a to samotné přijetí eura. Posledním krokem dojde k vytvoření měnové unie. Poslední kapitola se zabývá Slovenskou republikou, která poskytne rámec na zhodnocení připravenosti České republiky. Hlavním zdrojem informací a dat pro tuto práci bude analýza jak relevantních tištěných dokumentů, tak i elektronické zdroje.

2. Historie evropské měnové integrace

2.1. Počátky integrace

První zmínky o možnosti mít jednotnou měnu v Evropě se nepřímo odráží v tzv. Římských smlouvách (Smlouva o EHS a Euroatom) z roku 1957. Ve smlouvě o EHS se nehovoří přímo o jednotné měně, ale spíše o tom, že mezi členskými státy funguje tzv. Brettonwoodský systém.

Krátce po vytvoření EHS bývalý předseda ESUO požádal profesory Roberta Triffina a Pierra Uriho o vypracování hlavních zásad Evropského měnového systému. Na základě Triffinových návrhů měl být vytvořen v první etapě budování měnové unie tzv. Evropský rezervní fond a v posledních fázích mělo být toto snažení završeno zavedením jednotné měny a vytvořením evropské měnové instituce.

2.2. Wernerova zpráva

První neúspěšný pokus o vytvoření EMU, který se odehrál na počátku 70. let, je též znám jako Wernerova zpráva.

Pierre Werner, tehdejší lucemburský předseda vlády, byl pověřen v prosinci 1969 Haagským summitem, aby vytvořil zprávu o možnostech vytvoření Hospodářské a měnové unie. Wernerův plán počítal s vytvořením Evropské centrální banky, vytvořením tzv. „hada v tunelu“ – což znamenalo, že měny členských zemí budou fluktuovat v rozmezí $\pm 2,25\%$ od své parity k dolaru. Tento systém se rozpadl roku 1973 s rozpadem Brettonwoodského systému.

2.3. Evropský měnový systém

Po neúspěchu Wernerova plánu, který měl naplnit cíle EHS, byl roku 1979 založen EMS. Tento systém představoval druhý pokus o zavedení jednotné měny a zároveň kvalitativní posun v měnové spolupráci. Systém prodělal několik vývojových fází, které byly nastíněny v Delorově zprávě.

2.4. Maastrichtská smlouva

Na Delorovu zprávu navázala mezivládní konference, která si stanovila za cíl vypracovat právní a institucionální rámec měnové unie včetně podmínek jejího dosažení. Toto snažení bylo završeno rokem 1991 a uzavřením Smlouvy o Evropské unii.

Maastrichtská smlouva vymeziila základní obrysy další měnové integrace, které se dají shrnout do následujících základních bodů ^[1]:

- proces utváření měnové unie byl rozvržen do tří stádií, která byla ukotvena pevnými daty a kterým byly přiřazeny jasné cíle a úkoly;
- časový harmonogram stanovil 1. leden 1999 jako nejzazší termín vzniku měnové unie;
- zformulována byla konvergenční kritéria, jejichž splněním byla podmíněna účast v měnové unii;
- vyjasněna byla institucionální podoba budoucí měnové unie v čele s nově zřízenou Evropskou centrální bankou, pověřenou mandátem pečovat o cenovou stabilitu.

2.5. Vznik eurozóny

Eurozóna mohla podle Maastrichtské smlouvy vzniknout ve dvou okamžicích, a to buď počátkem roku 1997 nebo 1999.

Rok 1997 zůstal nevyužit v důsledku toho, že většina členských států nebyla schopna plnit konvergenční kritéria stanovená Maastrichtskou smlouvou.

Druhý termín však vyvolal pozoruhodné snažení členských států. Většina členských států se chtěla stát zakladateli měnové unie. Tento termín pomohl mnohým vládám zavést nepopulární úsporná opatření.

V květnu roku 1998 Evropská rada rozhodla, že Evropská unie vstoupí k 1. lednu 1999 do poslední fáze Hospodářské a měnové unie. Zakládajícími státy se staly Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko a

Španělsko. Od 1. ledna 1999 bylo euro užíváno pouze v elektronické podobě, ale od 1. ledna 2002 začalo obíhat ve formě mincí a bankovek. Tímto se dovršil jeden z důležitých kroků evropské ekonomické integrace.

3. Eurozóna

Jak již bylo řečeno v oddílu 2.5., eurozóna vznikla 1. ledna 1999. Eurozóna je souhrnné označení pro státy, které přijaly jednotnou evropskou měnu euro. V eurozóně je prováděna jednotná měnová politika, kterou řídí ECB. V současné době eurozóna sdružuje 16 států. Posledním státem, který přistoupil, je Slovensko.

3.1. Podmínky pro přistoupení k eurozóně

Postup přistupování členských států k eurozóně je vyhodnocován na základě plnění konvergenčních kritérií neboli tzv. maastrichtských kritérií, jejich splnění je nedílnou součástí procesu přistoupení. Tato kritéria v základě lze rozdělit na rozpočtová a měnová. Tato kritéria se musí dlouhodobě plnit, aby bylo dosaženo určité míry ekonomické sladění v členských zemích.

3.1.1. Rozpočtová kritéria

Rozpočtová kritéria stanoví maximální výši schodku státního rozpočtu a veřejného dluhu v poměru k HDP.

Kritérium vládního deficitu a veřejného dluhu^[2]

Ustanovení obsažená ve Smlouvě:

- Ve druhé odrážce článku 121 odst. 1 Smlouvy se vyžaduje:
„dlouhodobě udržitelný stav veřejných financí patrný ze stavu veřejných rozpočtů nevykazujících nadměrný schodek ve smyslu čl. 104 odst. 6“.
- Podle článku 2 protokolu o kritériích konvergence, na který se odkazuje v článku 121 Smlouvy, toto kritérium znamená,
„že v době šetření se na členský stát nevztahuje rozhodnutí Rady podle čl. 104 odst. 6 této smlouvy o existenci nadměrného schodku“.

Postup při nadměrném schodku:

Článek 104 upravuje postup při nadměrném schodku. Podle článku 104 odst. 2 a 3 vypracuje Evropská komise zprávu, pokud členský stát EU nesplňuje požadavky dodržování rozpočtové kázně, a to zejména pokud:

- poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu překročí referenční hodnotu (stanovenou v protokolu o postupu při nadměrném schodku jako 3 % HDP), ledaže by:
 - buď poměr podstatně a nepřetržitě klesal a dosáhl úrovně, která se blíží doporučené hodnotě,
 - nebo by překročení doporučené hodnoty bylo pouze výjimečné a dočasné a poměr zůstal blízko k doporučené hodnotě,
- poměr veřejného zadlužení k hrubému domácímu produktu překročí doporučenou hodnotu (stanovenou v protokolu o postupu při nadměrném schodku jako 60 % HDP), ledaže se poměr dostatečně snižuje a blíží se uspokojivým tempem k doporučené hodnotě.

3.1.2. Měnová kritéria

Měnová kritéria se týkají míry inflace, výše dlouhodobých úrokových sazeb a stability měnového kurzu.

Kritérium cenové stability^[3]

Ustanovení obsažená ve Smlouvě:

- V první odrážce článku 121 odst. 1 Smlouvy se vyžaduje:
„dosažení vysokého stupně cenové stability patrného z míry inflace, která se blíží míře inflace nejvýše tří členských států, jež dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků“.
- Článek 1 protokolu o kritériích konvergence, na který se odkazuje v článku 121 Smlouvy, uvádí:

„Kritérium cenové stability, jak je uvedeno v čl. 121 odst. 1 první odrážce, znamená, že členský stát vykazuje dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitu a průměrnou míru inflace měřenou v průběhu jednoho roku před provedeným šetřením, jež nepřekračuje o více než 1,5 procentního bodu míru inflace nejvýše tří členských států, které v oblasti cenové stability dosáhly nejlepších výsledků. Inflace se měří pomocí indexu spotřebitelských cen na srovnatelném základě s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů v jednotlivých členských státech.“

Uplatňování ustanovení obsažených ve Smlouvě:

- Co se týče „průměrné míry inflace měřené v průběhu jednoho roku před provedeným šetřením“, tato míra inflace se vypočítává pomocí přírůstku aktuálního průměru harmonizovaného indexu spotřebitelských cen za posledních 12 měsíců ve srovnání s předchozím průměrem za 12 měsíců.
- Vymezení „nejvýše tří členských států, které v oblasti cenové stability dosáhly nejlepších výsledků“, které je použito v definici referenční hodnoty, se v praxi uplatňuje jako nevážený aritmetický průměr míry inflace ve třech zemích, které dosáhly nejnižší míry inflace, za předpokladu, že tato míra inflace je v souladu s požadavky cenové stability.

Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb^[4]

Ustanovení obsažená ve Smlouvě

- Ve čtvrté odrážce článku 121 odst. 1 Smlouvy se vyžaduje:
„stálost konvergence dosažené členským státem a jeho účasti v mechanismu směnných kurzů Evropského měnového systému, která se odráží v úrovních dlouhodobých úrokových sazeb“.
- Článek 4 protokolu o kritériích konvergence, na který se odkazuje v článku 121 odst. 1 Smlouvy, stanoví, že:
„Kritérium konvergence úrokových sazeb, jak je uvedeno v čl. 121 odst. 1 čtvrté odrážce této smlouvy, znamená, že v průběhu jednoho roku před šetřením průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu nepřekračovala o více než 2 procentní body úrokovou sazbu nejvýše tří členských států, které

dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků. Úrokové sazby se zjišťují na základě dlouhodobých státních dluhopisů nebo srovnatelných cenných papírů, s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů v jednotlivých členských státech.“

Uplatňování ustanovení obsažených ve Smlouvě

- Zaprvé, při zkoumání „průměrné dlouhodobé nominální úrokové sazby“ za období „jednoho roku před šetřením“ se tato dlouhodobá úroková sazba vypočítává jako aritmetický průměr za posledních 12 měsíců, za které jsou k dispozici údaje o HICP.
- Zadruhé „úroková sazba nejvýše tří členských států, které dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků“, pomocí které je definována referenční hodnota, se určuje jako nevážený aritmetický průměr dlouhodobých úrokových sazeb ve třech zemích, které dosáhly nejnižší míry inflace. Úrokové sazby se měří na základě harmonizovaných dlouhodobých úrokových sazeb, které byly sestaveny pro vyhodnocování konvergence.

Kritérium stability kurzu měny a účasti v ERM II^[5]

Ustanovení obsažená ve Smlouvě

- Ve třetí odrážce článku 121 odst. 1 Smlouvy se vyžaduje:
„dodržování normálního flukтуаčního rozpětí stanoveného mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému po dobu alespoň dvou let, aniž by došlo k devalvaci vůči měně jiného členského státu“.
- Článek 3 protokolu o kritériích konvergence, na který se odkazuje v článku 121 odst. 1 Smlouvy, stanoví, že:
„kritérium účasti v mechanismu směnných kurzů Evropského měnového systému, jak je uvedeno v čl. 121 odst. 1 třetí odrážce této smlouvy, znamená, že členský stát alespoň po dobu posledních dvou let před šetřením dodržoval flukтуаční rozpětí stanovené mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému, aniž by byl směnný kurz vystaven silným tlakům. Zejména pak nesměl členský stát v tomto období z vlastního podnětu devalvovat dvoustranný střední kurz své měny vůči měně kteréhokoli jiného členského státu.“

Uplatňování ustanovení obsažených ve Smlouvě

Smlouva odkazuje na kritérium účasti v Evropském mechanismu směnných kurzů (ERM do prosince 1998 a následně ERM II od ledna 1999).

- Zprvé, ECB v souladu se zněním Smlouvy vyhodnocuje, zda se země účastnila mechanismu ERM II „alespoň po dobu posledních dvou let před šetřením“.
- Zadruhé, co se týče definice „normálního flukтуаčního rozpětí“, ECB vychází z formálního stanoviska, které přednesla Rada EMI v říjnu 1994 a z jejích vyjádření ve zprávě „Progress towards convergence“ vydané v listopadu 1995:

Stanovisko Rady EMI z října 1994 uvádí, že „širší flukтуаční pásmo přispělo k dosažení udržitelné míry stability směnných kurzů v rámci ERM“, že „Rada EMI považuje zachování současných pravidel za vhodné“ a že „členské státy by se i nadále měly snažit předcházet výrazným fluktuacím směnných kurzů tím, že zaměří svou politiku na dodržování cenové stability a snižování schodků veřejných rozpočtů, čímž přispějí k naplnění požadavků článku 121 odst. 1 Smlouvy a příslušného protokolu“.

Ve zprávě „Progress towards convergence“, která byla zveřejněna v listopadu 1995, bylo konstatováno, že „když byla Smlouva sestavována, představovalo tzv. normální flukтуаční rozpětí odchylku o $\pm 2,25\%$ od bilaterální centrální parity a odchylka o $\pm 6\%$ představovala výjimku. V srpnu 1993 bylo přijato rozhodnutí o rozšíření flukтуаčního rozpětí na $\pm 15\%$. Interpretace tohoto kritéria, a především pojmu „normální flukтуаční rozpětí“, se tak stala poněkud složitější.“ Dále pak bylo navrženo, že při závěrečném hodnocení bude třeba vzít ohled na „specifický vývoj směnných kurzů v rámci Evropského měnového systému (EMS) od roku 1993“.

Proto je při hodnocení vývoje směnných kurzů kladen důraz na to, zda byl směnný kurz blízko centrální parity v rámci ERM II.

- Zatřetí, při posuzování přítomnosti „výrazného napětí“ nebo „silných tlaků“ na směnný kurz se zkoumá míra odchýlení směnných kurzů k euru od centrálních parit v rámci ERM II. K tomu se používají ukazatele jako krátkodobé úrokové

diferenciály vůči eurozóně a jejich vývoj. Dále se bere ohled na to, jakou roli hrály devizové intervence.

3.2. Scénáře zavádění eura

Pro zavedení eura se dají rozlišit tři scénáře. Každý tento scénář se vyznačuje jinými prvky i obtížností.

I. Scénář zavádění s přechodným obdobím

Taktéž se nazývá Madridský scénář. Tento scénář byl využit při vzniku eurozóny - v té době jiné neexistovaly. Euro se zavádí v několika fázích. V první fázi je zavedeno pouze v bezhotovostní podobě. Po nějakou dobu je možné využívat v bezhotovostních platbách jak euro, tak národní měnu. Mezi první a druhou fází je maximální doba tří let. V druhé fázi, v tzv. přechodném období, se euro zavede v podobě bankovek a mincí; národní měna si zachovává platnost. Ve třetí fázi – finální, se euro stává jedinou měnou.

Tento scénář je z historického hlediska nevhodný. Euro se zavádělo příliš dlouho. V dnešní době, když už euro existuje, by sice přechodné období bylo kratší, ale spíše by se změnilo v období duální cirkulace.

Madridský scénář zavedení eura

Obr. 1: „Madridský“ scénář zavedení eura

Zdroj: Zavedení eura v ČR - http://zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_scenar_prijeti.html

II. Jednorázový přechod na euro, tzv. „velký třesk“

Při tomto scénáři je euro zavedeno jak v bezhotovostní formě, tak i ve formě mincí a bankovek naráz. Tato činnost se nazývá tzv. „Big bang“. Při zavedení hotovostního eura se nové právní nástroje uvádí už jen v eurech. Po duální cirkulaci se euro stává jedinou měnou.

Scénář vyhovuje dnešní době lépe. Je sice náročnější na institucionální organizaci, ale z hlediska financí je levnější než „Madridský“ scénář. Tento scénář využila Slovenská republika.

Scénář *Big Bang* (velký třesk) zavedení eura

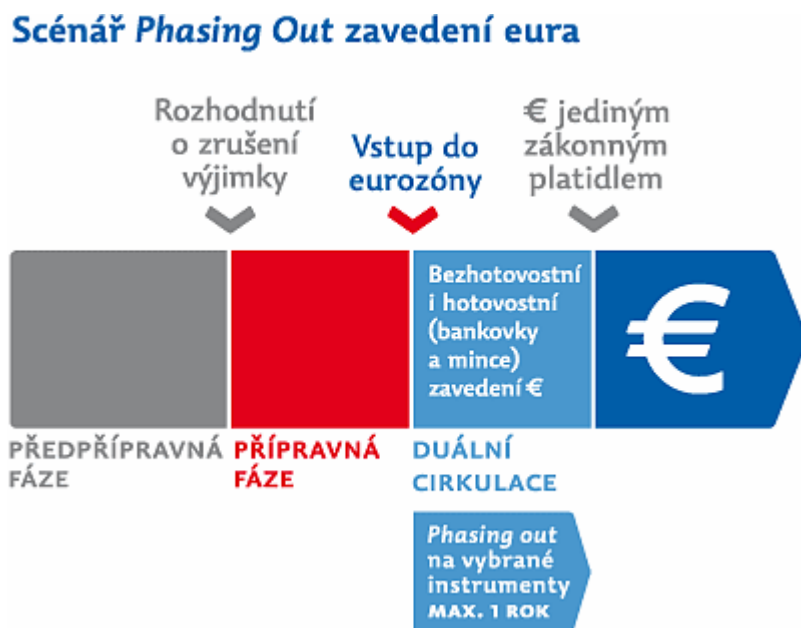

Obr. 2: „Big bang“

Zdroj: Zavedení eura v ČR - http://zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_scenar_prijeti.html

III. Phasing - out

Tento scénář je obdobou scénáře „Big bang“. Jedná se v podstatě o výjimku. Tzn., že některé právní nástroje je možno užívat v eurech a některé v národní měně. Tato výjimka by neměla trvat déle než 1 rok.

Obr. 3: Phasing out

Zdroj: Zavedení eura v ČR - http://zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_scenar_prijeti.html

4. Výhody a nevýhody zavedení eura

Rozlišit výhody a nevýhody zavedení eura je velmi těžké. Každá výhoda nese jisté riziko a tedy i nevýhodu.

4.1. Výhody zavedení

Jedny z nejvíce diskutovaných výhod jsou tyto:

- makroekonomické
- pro spotřebitele
- pro podnikatele

Makroekonomické

Vstupem České republiky do EU započalo vyvíjení tlaku, aby dodržovala rozpočtovou kázeň. Čili aby měla zdravé veřejné finance, což je ve vlastním zájmu české ekonomiky. Podrobněji se tomuto tématu věnuje kapitola 5.1 Konvergenční program.

Pro spotřebitele

Spotřebitelé budou převážně těžit z levnějších půjček, protože ECB se snaží udržovat inflaci na nízké úrovni, a to se též promítá do úrokových sazeb. Se zavedením jednotné měny odpadnou starosti s vyměňováním peněz při výjezdu pracovníků do ciziny nebo na dovolenou. Přičemž euro je oproti české koruně přijímáno po celém světě. Také se budou moci lehce porovnávat ceny v zahraničí za výrobky a služby, a tím by mělo docházet k sjednocení cen a jejich snižování.

Pro podnikatele

Podnikatelé pocítí změnu hlavně pokud obchodují se zahraničím. Zmizí totiž kurzovní rizika v rámci eurozóny a s ním i spojené nepříjemnosti. Nespornou výhodou bude snížení transakčních nákladů. Téměř 75% českého zahraničního obchodu se odehrává se státy,

které platí eurem. Také firmám, které jsou součástí nadnárodních společností nebo často obchodují se zahraničím, odpadne potřeba vést účetnictví ve dvojí měně. Podniky získají snadnější přístup k půjčkám díky snížení úrokových sazeb. V České republice se úrokové sazby u komerčních bank pohybují výše než v eurozóně.

4.2. Nevýhody zavedení

Nevýhod pro zavedení je mnoho. Mezi nejdiskutovanějšími patří tyto:

- jednorázové náklady
- ztráta měnové politiky
- zdražování

Jednorázové náklady

Zavedení nové měny není nejlevnější záležitostí a souvisí s ní spousta jednorázových nákladů. Podniky se budou potýkat se změnami při vedení účetnictví, s přeceňováním výrobků, novými cenami a prezenčními katalogy a se spoustou dalších úkonů souvisejících se změnou právního řádu České republiky. Tyto výdaje si firmy musí uhradit ze svých prostředků.

Ztráta měnové politiky

Při přistoupení se ČNB stane součástí systému ESCB, a tím ztratí možnost podporovat či regulovat českou ekonomiku podle aktuálních potřeb. Tímto se ztratí jeden z makroekonomických stabilizačních nástrojů.

Zdražování

Lidé po zavedení eura mohou vnímat spíše zvýšení cen a tudíž získat negativní pohled na euro. Tento problém je velmi složitý a musí být podrobně rozpracován v plánu pro zavedení eura.

5. Příprava na vstup České Republiky

5.1. Konvergenční program - plnění jednotlivých kritérií

Plnění jednotlivých kritérií je velmi ovlivněno současnou hospodářskou krizí. Tato krize se promítne různě v jednotlivých ekonomikách eurozóny a bude záležet na tom, zda tyto ekonomiky budou následkům krize čelit přímo nebo jen zprostředkovaně. Z tohoto důvodu je plnění jednotlivých kritérií z pohledu ČR značně nejisté.

5.1.1. Kritérium cenové stability

Jak je již v podkapitole 4.1.2. uvedeno, kritérium cenové stability znamená, že členský stát vykazuje dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitu a průměrnou míru inflace měřenou v průběhu jednoho roku, jež nepřekračuje o více než 1,5 p. b. míru inflace nejvýše tří členských států, které v oblasti cenové stability dosáhly nejlepších výsledků.

Tab. 1: Kritérium cenové stability

	2005	2006	2007	2008	2009*	2010*
Průměr 3 zemí s nejnižší inflací	1	1,4	1,3	2,56	-0,7	0,9
Hodnota kritéria	2,5	2,9	2,8	4,06	0,8	2,4
Česká republika	1,6	2,1	3	6,3	1,1	1,6

zdroj: Eurostat, Evropská komise - jarní predikce roku 2009-2010

pozn. údaje jsou v %, * výhled

Jak je z tabulky vidět, ČR toto kritérium kritérium neplnila v letech 2007 a 2008. Z tabulky jasně vyplývá, že toto kritérium nebude ČR plnit v roce 2009, přičemž v roce 2010, kdy se předpokládá umírnění dopadů krize a ustálení ekonomik, by toto kritérium mohlo být splněno.

Při potřebě udržet hodnotu pod referenční hodnotou kritéria je třeba vzít také v úvahu, že inflační prognózy pro jednotlivé země eurozóny se výrazně neodlišují od záměrů ECB, ale skutečný vývoj se odchyluje více.

5.1.2. Kritérium udržitelnosti veřejných financí

Toto kritérium se skládá v podstatě ze dvou samostatných kritérií, která musí být obě splněna.

- a) kritérium vládního deficitu
- b) kritérium vládního dluhu

Kritérium vládního deficitu:

Díky kritériu vládního deficitu se ČR nacházela od roku 2004 od svého přistoupení do EU v tzv. proceduře při nadměrném schodku. Tato procedura má zajistit snížení státního deficitu na 3% HDP. Příznivý fiskální výsledek v roce 2007 vedl ke zrušení této procedury v červnu 2008.

Prognóza z prosince 2008:

Fiskální strategie vlády, na které je postaven aktualizovaný Konvergenční program ČR, by měla zajistit udržení vládního deficitu pod úrovní 3 % HDP. Strukturální deficit by se měl v letech 2008 a 2009 pohybovat okolo 1,5 % HDP, což by mělo zajistit, že se hodnota vládního deficitu nedostane nad hranici 3 % HDP ani v případě očekávaného ekonomického zpomalení.

Aktuální vývoj:

Tab. 2: Kritérium vládního deficitu

	2005	2006	2007	2008	2009*	2010*	2011*
Hodnota kritéria	3	3	3	3	3	3	3
Česká republika	3,6	2,7	0,7	2,1	6,6	5,3	5,6

zdroj: MF ČR, ČSÚ

pozn.: údaje jsou v %, * výhled

Jak je zřejmé z tabulky, ČR bude mít díky dopadům světové krize velké problémy s plněním tohoto kritéria. A to nejen v nejbližších letech, jak uvádí tabulka, tak i v následujících. Následující léta budou poznamenána zátěží z předchozích let. Letošní

zhoršení podle predikce o 5,4 p.b. je vyvoláno zejména propadem daňových příjmů oproti minulým rokům, navýšením sociálních dávek a úrokových plateb a výdaji v souvislosti s protikrizovými opatřeními.

Kritérium vládního dluhu:

ČR neměla v předchozích letech do roku 2007 problém v plnění tohoto kritéria. Aktuální nastavení fiskální politiky počítá v důsledcích krize, že od roku 2008 do roku 2010 bude nárůst státního dluhu až o 14,3 p.b. (viz tab. 3). V tomto výhledu se počítá s uvolněním nakumulovaných finančních aktiv za roky 2007 a 2008, což by mělo přispět k pozvolnějšímu růstu státního dluhu. Nejsou zde započítány neuskutečněné privatizace. Pokud by se uskutečnily, příjmy budou využity na financování vládních výdajů, a tím by došlo k dalšímu zpomalení státního dluhu.

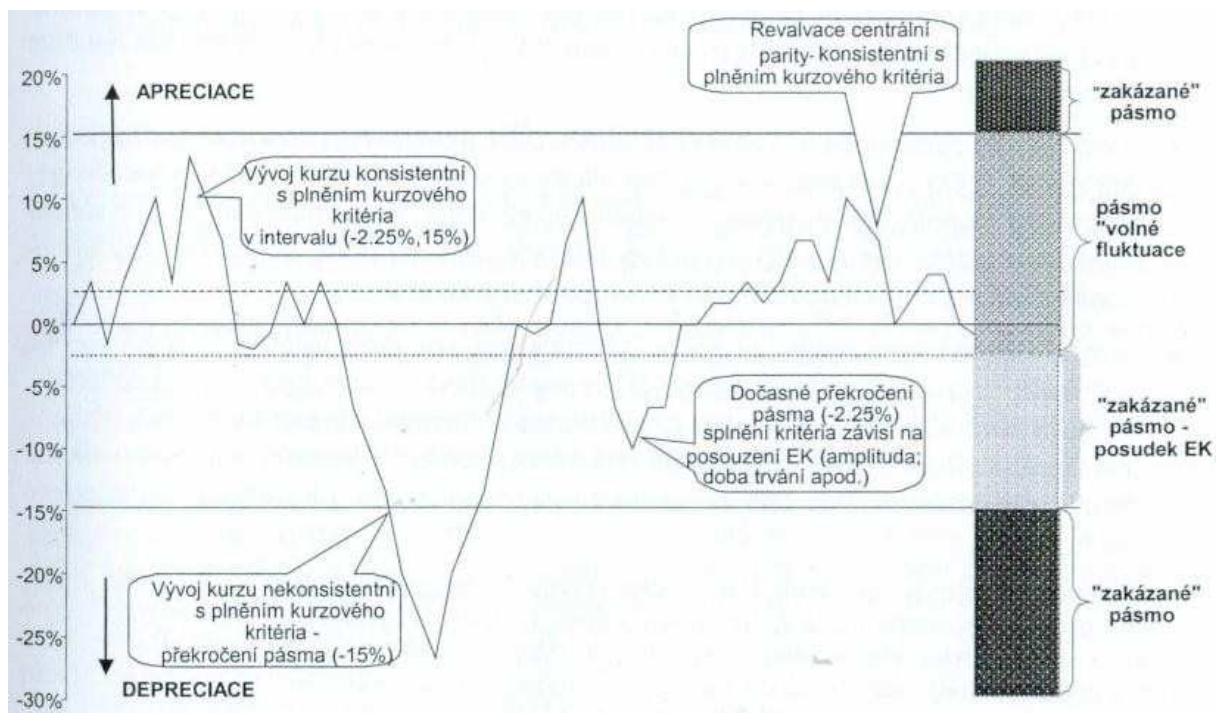
Tab. 3: Kritérium vládního dluhu

	2005	2006	2007	2008	2009*	2010*	2011*
Hodnota kritéria	60	60	60	60	60	60	60
Česká republika	29,8	29,6	29	30	35,6	39,6	42,1

zdroj: MF ČR, ČSÚ, Evropská komise
 pozn.: údaje jsou v %, * výhled

5.1.3. Kritérium stability měnového kurzu

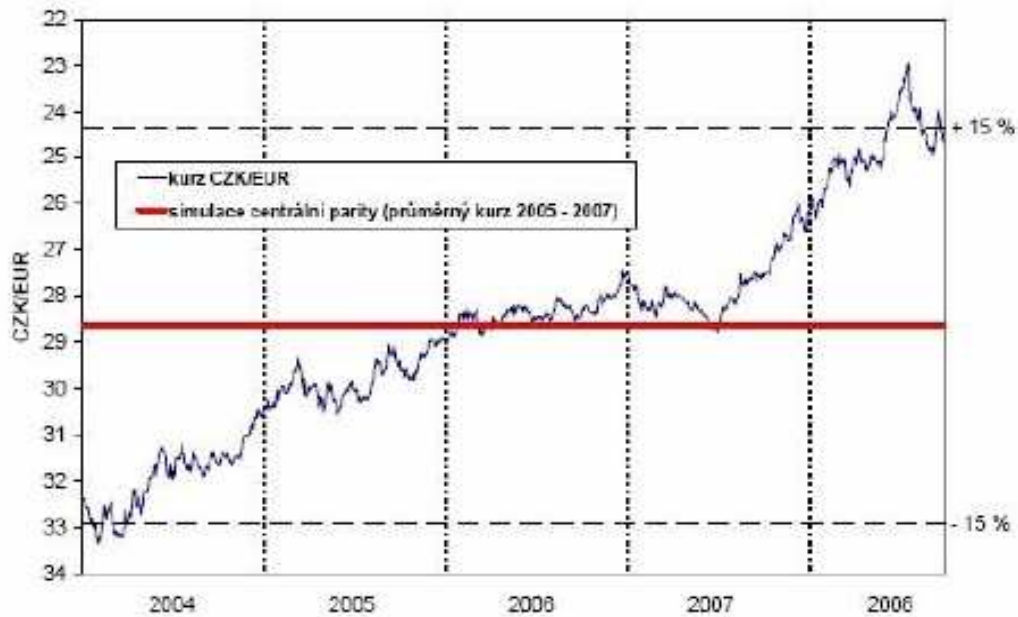
Toto kritérium nespĺňuje Česká republika proto, že se neúčastní kurzového mechanismu ERM II. Přestože není zatím stanovena centrální parita kurzu CZK/EUR, můžeme na obrázku 4 vidět hypotetický příklad.

Obr. 4. Fluktuální pásma

Zdroj: KOMÁREK, Luboš a kol. Kurzové aspekty v procesu přistoupení České republiky k eurozóně. 1. vyd. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2005. 93 s. ISBN 80-86729-16-8. S. 31.

Pokud se Česká republika bude řídit nástinem zmíněným na obrázku 4, tak by podle MF ČR parita kurzu CZK/EUR podle posledního hodnocení konvergenčních kritérií vypadala následovně.

Obr. 5: Vývoj kurzu CZK/EUR

Zdroj: Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou. [online]. 16.12.2008, [cit 2009-9-24]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Vyhodnoceni_Maastricht_2008_pdf.pdf.

Jak je vidět, tak česká koruna posiluje a přesahuje tedy rámec ± 15 p.b. V současné době, kdy situace na finančním trhu není zrovna stabilní, může být toto kolísání CZE/EUR oboustranné. Hospodářská krize také zvyšuje kolísavost kurzu koruny a z tohoto důvodu plnění tohoto kritéria po vstupu do ERM II by za těchto podmínek bylo velmi obtížné.

5.1.4. Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb

Pro splnění čtvrtého kritéria je zapotřebí, aby průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu nepřesáhla o více jak 2 p.b. úrokovou sazbu tří členských států, které dosáhly v tomto ohledu nejlepších výsledků. Tato úroková míra je měřena na základě dlouhodobých státních dluhopisů nebo srovnatelných cenných papírů, aby měla v mezinárodním měřítku odpovídající měrnou hodnotu.

Tab. 4: Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Průměr 3 zemí EU s nejnižší mírou	3,4	4,2	4,4	4,6	3,9	3,2
Hodnota kritéria	5,4	6,2	6,4	6,6	5,9	5,2
Česká republika	3,54	3,8	4,3	4,55	4,9	4,3

zdroj: MF ČR, Eurostat, ECB

pozn.: údaje jsou v %, * výhled

Česká republika toto kritérium plní dlouhodobě bez větších problémů. Jak se dá z predikce odhadnout, bude ho plnit i nadále.

5.2. Česká republika z pohledu OCA teorie

Otázka, zda mít či nemít jednotnou měnu, není v ekonomické teorii nová. Na tuto otázku se snažil koncem roku 1962 odpovědět R. Mundell svou teorií optimálních měnových oblastí (*Theory of Optimum Currency Areas*, OCA). Tato teorie poukazuje na důležitou otázku, a to, kdy výnosy měnové unie převýší náklady? Postupem času tuto teorii svými poznatky obohatili P. Kenen a R. McKinnon. Kenen obohatil teorii poznatkem, že do měnové unie by měly vstupovat země s podobnou a dobře diverzifikovanou výrobní základnou. McKinnon se vyjádřil, že čím více je obchodní otevřenost členů měnové unie, tím se optimalita měnové oblasti zvyšuje. Čili s aplikací na Českou republiku: vyplatí se vstoupit do EMU z pohledu ekonomických kritérií?

Tato kritéria nejsou nijak závazná pro vstup do EMU, ale jsou dobrými ukazateli, zda je daný stát na tento krok připraven.

5.2.1. Mobilita výrobních faktorů v rámci unie

Když Česká republika 1. května 2004 vstoupila do Evropské unie, stala se součástí společného trhu, kde pohyb výrobních faktorů patří k tzv. čtyřem základním svobodám.

Dá se konstatovat, že v České republice je mobilita finančních a kapitálových toků velmi vysoká z důvodu otevřenosti její ekonomiky. Jednotný trh zajišťuje volný pohyb zboží a

služeb. Problém však nastává při výrobním faktoru práce a její mobilitě. Volnému pohybu pracovníků brání tzv. dočasná opatření. Tato opatření zavedla většina původních členských států s tím, že měla chránit jejich pracovní trhy před přílivem pracovníků z tzv. transformujících se zemí. Tato bariéra jen posílila ostatní bariéry, které již existovaly - kulturní (jazyk, odlišné zvyky, způsob života, neochota stěhovat se), sociální (rodinné a jiné vazby), institucionální (problematika rozdílných systémů sociálního zabezpečení). Nejpozději k 1.5.2011 bude v rámci celé EU zaveden volný pohyb pracovníků, ale výše uvedené bariéry zůstanou.

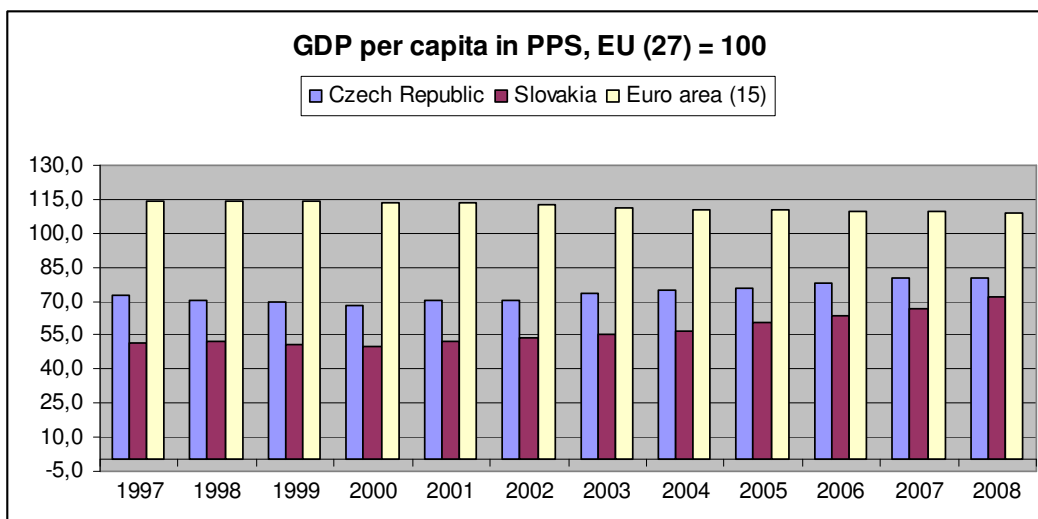
5.2.2. Stupeň hospodářské sladění

Ekonomická sladění s eurozónou je velmi důležitá. Čím větší je sladění, tím menší pravděpodobnost výskytu asymetrického šoku lze očekávat. Asymetrickým šokem se rozumí šok neboli událost, která dopadne pouze na jednu ekonomiku, nebo vyvolává v jednotlivých ekonomikách různé dopady. Část Cyklická a strukturální sladění nám vypoví, jaká je pravděpodobnost výskytu takového šoku. Část Přizpůsobovací mechanismy odpovídá na otázku, jakým způsobem je česká ekonomika schopna tyto šoky tlumit a přizpůsobovat se jim.

Cyklická a strukturální sladění

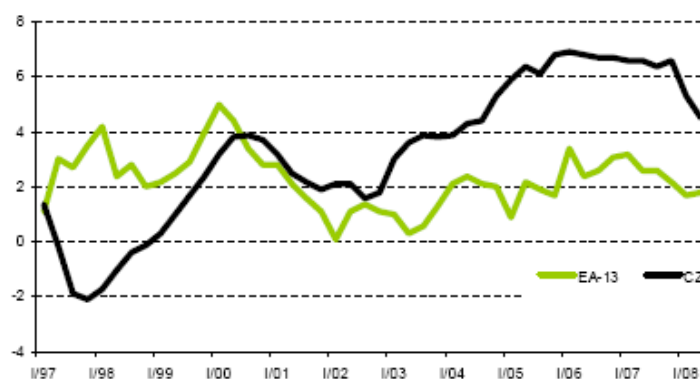
S vyšší sladěností klesají rizika z přistoupení k eurozóně. Proto by byly velmi citelně znát náklady plynoucí ze ztráty vlastní měnové politiky, pokud by česká ekonomika nebyla dostatečně sladěna s ekonomikami eurozóny.

Velmi důležitým ukazatelem podobnosti české ekonomiky s ekonomikami eurozóny je stupeň reálné ekonomické konvergence. Její vyšší úroveň přispívá k vyšší podobnosti dlouhodobého rovnovážného vývoje. Nepřímo může přispět také k nižší pravděpodobnosti nesladěného vývoje v kratším období. Tento ukazatel je pro tento účel vyjádřen výší HDP na obyvatele v paritě kupní síly a relativní cenovou hladinou HDP. Na obr. 6 vidíme porovnání České a Slovenské republiky s eurozónou. Jasně vyplývá, že Česká republika konvergovala, ale díky ekonomické krizi se tato konvergence snížila.

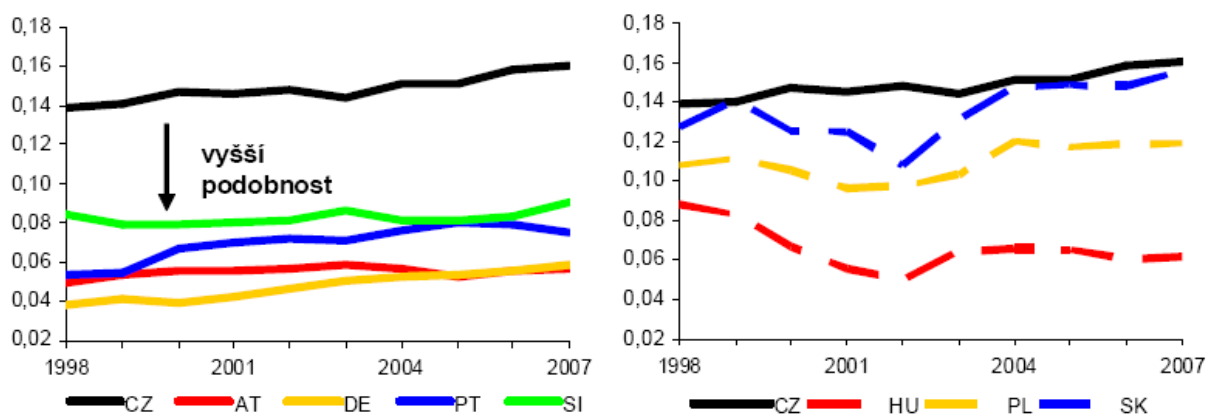
Obr. 6: Srovnání GDP v PPS ČR, SR, eurozóny
Zdroj: Eurostat, vlastní úpravy

Dalším ukazatelem sladění je synchronizace ekonomických šoků. Tato synchronizace napomůže účinnému a vhodnému působení jednotné měnové politiky na danou ekonomiku v měnové unii. Provedené analýzy z roku 2008 (analýzy sladění 2008) naznačují sblížení vývoje celkové ekonomické aktivity v průběhu hospodářského cyklu v eurozóně a České republice, jak vidíme na obr. 7. Výsledky však nejsou jednoznačné a tento vztah mohl být částečně zkreslen trendovým vývojem českého hospodářství. Analýzou výskytu poptávkových a nabídkových makroekonomických šoků v poslední době se ale sladění české ekonomiky s eurozónou nepodařilo prokázat. Relativně vysoká sladění s eurozónou je naopak signalizována některými dalšími dílčími ukazateli, například sladění vývoje aktivity v průmyslu či vývozní aktivity.^[6]

Obr. 7: Meziroční změny reálného HDP v %
zdroj: Eurostat, výpočty ČNB

Strukturální podobnost ekonomik srovnávaných s eurozónou se vyjadřuje pomocí tzv. Landesmannova strukturálního koeficientu, který porovnává podíly šesti odvětví ekonomiky na celkové přidané hodnotě ve srovnávaných zemích a v eurozóně. Tento koeficient nabývá hodnoty v intervalu [0, 1], přičemž platí, že čím je hodnota koeficientu blíže k nule, tím je struktura srovnávaných ekonomik podobnější.^[7] Jak je vidět na obr. 8, tento koeficient je pro Českou republiku vysoký a je tedy nejméně podobná průměru eurozóny ze srovnávaných zemí. Odlišnost struktury je dána vysokým podílem průmyslu a nižším podílem služeb. Díky nižšímu podílu služeb na finančním zprostředkování ekonomické aktivity v České republice je jedním z faktorů pro menší projevy světové krize v České republice.

Obr. 8: Strukturální podobnost ve vztahu k eurozóně
zdroj: ČNB, Analýzy sladěnosti

Přízpůsobovací mechanismy

Po přijetí jednotné měny bude kladen velký nápor na vestavěné stabilizační mechanismy v případě šoku. Jak vyplývá z Paktu stability a růstu, je třeba dosáhnout co nejmenšího strukturálního deficitu vládního sektoru vůči HDP, aby se mohly tyto mechanismy plně uplatnit v případě takového šoku. Teorie optimálních měnových oblastí klade zvláště důraz na tyto mechanismy:

- stabilizační funkce veřejných rozpočtů
- pružnost cen a mezd
- flexibilita trhu práce
- schopnost finančního sektoru absorbovat šoky

5.3. Institucionální připravenost

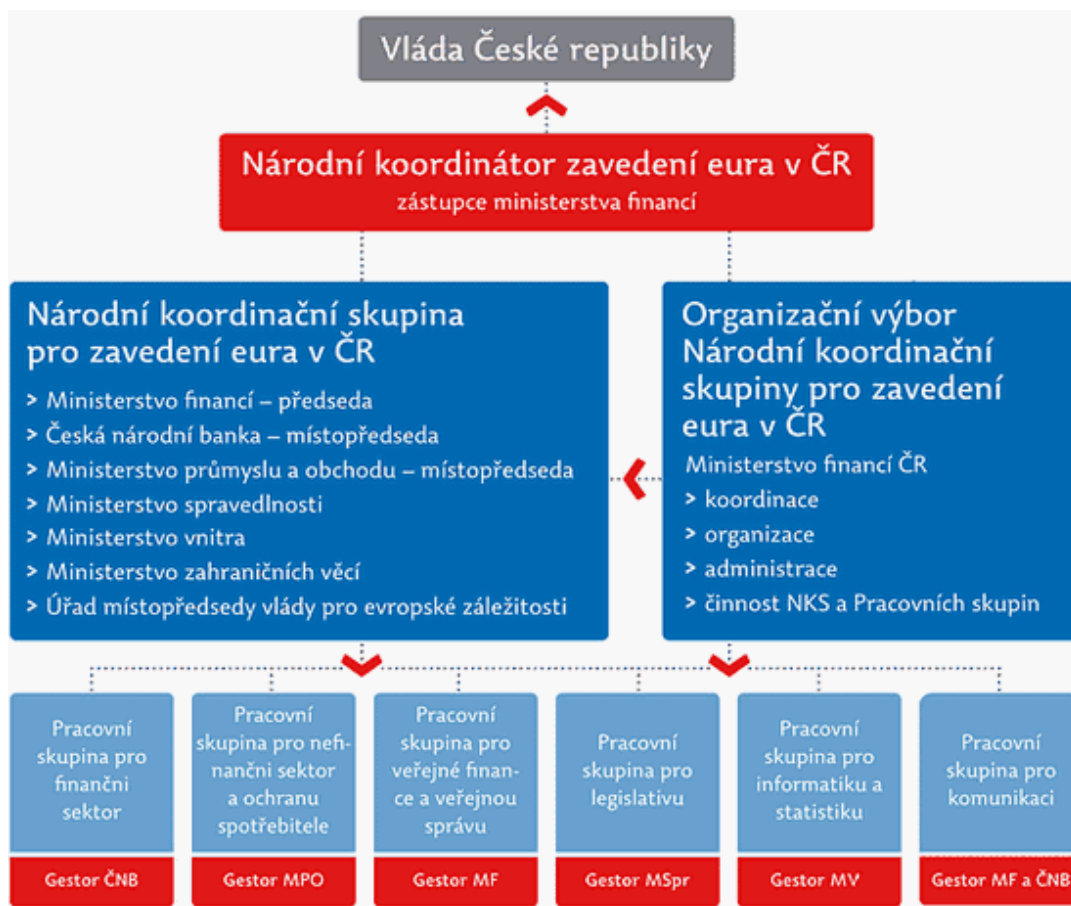
Zavedení eura je komplexní změnou pro celou ekonomickou a institucionální sféru. Proto je důležité předpřipravit plán pro institucionální připravení. Cílem tohoto plánu je vybudovat základní institucionální strukturu, jež umožní vypracovat Národní plán pro zavedení eura. Národní plán poté zajistí, aby se všechny subjekty a občané, kterých se zavedení týká, seznámili s kroky přijímání a mohli se tak na ně připravit.

I. Legislativní úprava a klíčové dokumenty

Česká republika se na přijetí eura připravuje od vstupu do EU. Hlavními aktéry v této události jsou ČNB a ministerstvo financí. Každoročně je z výnosu vlády vypracováván těmito aktéry společný dokument: Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou. Na základě tohoto dokumentu je každoročně aktualizován Konvergenční program České republiky. Na základě konvergenčního programu, který obsahuje doporučení od výše zmíněných aktérů, zda má Česká republika vstoupit do kurzového systému ERM II či nikoliv.

II. Koordinace a komunikace

V tomto směru je velmi důležitým dokumentem Institucionální zajištění zavedení eura v České republice schválený usnesením vlády v listopadu 2005. Tento dokument rozpracoval a ustanovil základní principy pro zavedení eura. Toto usnesení vlády dále zřídilo funkci koordinátora pro zavedení eura v České republice a založilo Národní koordinační skupinu pro zavedení eura v České republice. Cílem této skupiny je identifikovat problémy spojené s přijímáním eura a předem se na ně připravit, na jednotlivých úrovních, jak můžeme vidět na obrázku 9.

Obr. 9: Organizační struktura Národní koordinační skupiny

Zdroj: Zavedení eura -

http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/narod_koord_skup_organ_strukt.html

5.4. Národní plán

Národní plán nebo také tzv. „master plan“ se bude odvíjet od již dříve provedených „master plánů“, podle kterých již bylo euro přijato. Česká republika bude mít svá specifika s ohledem na svou ekonomiku. Tento plán byl pro Českou republiku definován v roce 2003. Plán se díky aktuálnímu vývoji na světových trzích a v EU jeví jako nedostatečný a je ho třeba upravit a aktualizovat.

6. Postup zavádění eura na Slovensku

Slovenská republika prošla celou řadou změn než vůbec přijala euro. Česká republika si z těchto změn, poznatků pozitivních, ale i negativních, vezme příklad a použije je, aby co nejúspěšněji zavedla euro.

Časová osa přijímání eura na Slovensku:

- 8.9. 2004 - vláda schválila vypracovanou strategii na přijetí eura a stanovila, že rok 2009 bude cílový pro přijetí eura.
 - 6.7. 2005 - vypracován podrobný plán na zavedení eura a byl schválen vládou. Velmi důležitým krokem pro Slovenskou republiku a její ekonomiku byl vstup do ERM II systému.
 - 28.11. 2005 - vstup do ERM II - tento krok byl pro ekonomiku stabilizační a signalizoval, že Slovenská republika bude pravděpodobně schopná přijmout euro. Členství po dobu 2 let v ERM II systému je podmínkou před přijetím eura.
 - Březen 2008 - dlouhodobě splněny všechny maastrichtská kritéria.
 - Květen 2008 - návrh Evropské komise na zavedení eura na Slovensku.
 - Červenec 2008 - rozhodnutí Rady EU o přijetí eura na Slovensku a stanovení konverzního kurzu.
 - Srpen 2008 - zavedení duálního zobrazování cen a dalších finančních hodnot.
 - 1.1. 2009 - zavedení eura a počátek duálního oběhu.
 - 16.1. 2009 - konec duálního oběhu - euro je jedinou měnou.
 - 30.6 2009 - skončilo vyměňování korunových mincí v bankách.
-
- 31.12.2009 - skončí povinnost zobrazovat ceny duálně a též se ukončí výměna korunových bankovek v bankách.
 - 30.6.2010 - datum pro ukončení doporučeného duálního zobrazování.
 - 31.12.2013 - skončí výměna oběhových mincí v NBS.

6.1. Srovnání jednotlivých ekonomik

Ekonomiky České a Slovenské republiky jsou si velmi podobné. Jak v Česku, tak na Slovensku je velký podíl strojírenského průmyslu, a tím pádem i vysoký podíl průmyslu na HDP. Bankovní sektor je velmi silný a měnová politika nebyla v podstatě odlišná od české před zavedením eura.

6.2. Hospodářská politika - příprava na jednotnou měnu

Slovenská republika se stejně jako Česká republika zavázala svým přistoupením k Evropské unii přijmout jednotnou měnu - euro. Na rozdíl od České republiky začala pracovat na reformách, které měly pomoci zemi dosáhnout euro a překonat ekonomické otřesy z devadesátých let.

6.2.1. Maastrichtské kritéria

I. Rozpočtová kritéria

Kritérium udržitelnosti veřejných financí

Jak je patrné z tabulky 6., tak roku 2007 dosáhl vládní dluh 29,3% HDP a se slibem Slovenské vlády Evropské komisi v pokračování úsilí o snižování státního dluhu Evropská komise rozhodla o zrušení postupu při nadměrném schodku. Po tomto rozhodnutí Slovenská republika začala i fiskální kritérium.

a) vládní deficit:

Tab. 5: Kritérium vládního deficitu

	2005	2006	2007	2008
Hodnota kritéria	3	3	3	3
Slovenská republika	2,8	3,5	1,9	2,3

zdroj: Eurostat

b) vládní dluh:

Tab. 6: Kritérium vládního dluhu

	2005	2006	2007	2008
Hodnota kritéria	60	60	60	60
Slovenská republika	34,2	30,5	29,3	27,7

zdroj: Eurostat

II. Měnová kritéria

Jak je patrné z níže uvedených tabulek (7. a 8.), Slovenská republika neměla díky svým hlubokým reformám větší problémy s plněním měnových kritérii. Potýkala se jen s inflací. ECB se obávalo, aby nenastal obdobný případ jako se Slovinskem. To má nejvyšší míru inflace z celé EU.

Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb

Úrokové sazby na Slovensku dlouhodobě kopírovaly vývoj dlouhodobých úrokových sazeb zemí eurozóny.

Tab. 7: Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb

	2005	2006	2007	2008
Průměr 3 zemí EU s nejnižší mírou	3,4	4,2	4,4	4,6
Hodnota kritéria	5,4	6,2	6,4	6,6
Slovenská republika	3,5	4,4	4,5	4,5

Zdroj: Eurostat, NBS

Kritérium cenové stability

Toto kritérium v podstatě rozhodlo o přijetí eura na Slovensku. ECB se bála z dlouhodobého hlediska, aby rychlejší růst cenové hladiny způsobený prostřednictvím zhodnocování nominálního kurzu nezvyšoval inflaci. Jak z tabulky vyplývá, Slovensko dokázalo přesvědčit EK a ECB, že je schopno ji konstantně snižovat a držet pod referenční hodnotou. Slovensko toto kritérium splnilo díky posilující koruně.

Tab. 8: Kritérium cenové stability

	2005	2006	2007	2008
Průměr 3 zemí s nejnižší inflací	1	1,4	1,3	2,56
Hodnota kritéria	2,5	2,9	2,8	4,06
Slovenská republika	2,8	4,3	1,9	3,9

Zdroj: Eurostat

Kritérium stability měnového kurzu

Slovenská koruna vstoupila do ERM II 28. listopadu 2005. Při vstupu se také určila centrální parita na hodnotě 1 euro = 38,4550 Sk. Za pobyt Slovenska v ERM II se tato parita dvakrát změnila. Poprvé na žádost Slovenska dne 19. března 2007 na 35,4424 Sk. Bylo to v důsledku růstu rovnovážného reálného kurzu, což znamenalo neaktuálnost dané fixace vůči stavu hospodářství. Podruhé 29. května 2008 na 30,1260 Sk. Tato druhá střední hodnota byla poté určena za fixní konverzní kurz EUR/SKK pro přepočet.

6.3. Podpora veřejného mínění a příprava občanů a podniků

Bylo jasné, že zavedení eura způsobí rozsáhlé změny. Pro úspěšný přechod se tedy musela zajistit dostatečná informovanost a pocit důvěry v euro u podnikatelů, institucí, občanů.

I. Občané

Důležité bylo připravit občany, aby zvládli přechod na euro. Občané museli být připraveni na euro a seznámeni s ním dávno před jeho zavedením. Probíhaly rozsáhlé informační kampaně, byla zavedena bezplatná informační linka. Stát se snažil, aby občané nevnímali zavedení eura negativně, ale aby ho podporovali. Vyzval podnikatele a živnostníky, aby se připojili k tzv. Etickému kodexu. Tento kodex je zavazoval nejen k tomu, aby nezneužili proces zavádění eura k zvýšení cen a jiným podobným praktikám, ale i k podpoře informovanosti občanů.

II. Podnikatelé

Byla provedena rozsáhlá informační kampaň, aby se všichni podnikatelé dokázali včas připravit na příchod eura se všemi jeho důsledky. Hlavně aby se připravili na jednorázové výdaje při zavedení eura.

Všechny podnikatelské subjekty se na euro musely připravit auditem svých informačních a softwarových systémů, upravit účetnictví. Vlastníci registračních pokladen je museli upravit nebo koupit nové, aby zvládli duální zobrazování cen.

6.4. Plány a strategie

Evropská komise schválila národní plán Slovenska se zavedením eura tzv. „big bang“ scénářem. Jak byl již výše popsán „big bang“ scénář, tak i Slovensko mělo svá specifika. Rozhodlo se pro zásadu „Nepoškodit občana“, dále se snažilo minimalizovat náklady a to pomocí zhodnocení předchozích postupů při přijímání eura, z kterých vyplývalo, že dvouměsíční duální oběh je příliš nákladný. Dále legislativně zajistilo, aby se samy subjekty snažily minimalizovat náklady. Bezpochyby důležitým krokem, který učinilo, bylo zajištění kontinuity kontraktů. To znamená, že zajistilo, aby nebylo možné vypovídat smlouvy z důvodu přijetí eura, částky v korunách byly přepočítány konverzním kurzem.

6.5. Po zavedení eura

Ze sociálního hlediska připravenosti Slovenska na přijetí eura se dá říci, že bylo dobře připraveno. Evropská komise to potvrdila v dubnu letošního roku vydáním zprávy, která hodnotila zavádění eura na Slovensku.

Byly velké obavy ze zvyšování cen a inflace. Velmi dobře komise hodnotila opatření pro zamezení zvyšování cen a hlavně díky etickému kodexu, častých kontrol Slovenské obchodní inspekce, činnosti tzv. cenového výboru. K dobré informovanosti občanů o euru, jeho přijímání a prevenci obav, které vznikaly, přispěla velmi úspěšná komunikační kampaň.

Z ekonomického hlediska je na hodnocení, zda je euro pro Slovensko výhodné nebo ne, stále brzy. Ano, tabulky a statistiky nám ukazují, že Slovensko si nemohlo přijetí načasovat lépe. Přijalo ho na začátku světové hospodářské krize, a to mělo zprvu za důsledek ochránění jeho malé otevřené ekonomiky.

To bylo hned po přijetí eura. Nyní s odstupem necelého roku se začíná krize projevovat také na Slovensku. Čísla začínají poukazovat na ztráty oproti minulému roku. Podle predikce hospodářského vývoje na Slovensku pro rok 2009, SÚ SR se očekává pokles HDP ve stálých cenách o 3,5% a zvýšení nezaměstnanosti.

Podle názorů guvernéra NBS Ivana Šramka je na tom Slovensko s eurem lépe než bez něj. Považuje ho za jeden z důležitých stabilizačních faktorů slovenské ekonomiky. V rozhovoru pro Hospodářské noviny ze dne 9. 10. 2009 poukazuje na to, že euro vyřešilo problém slovenské likvidity a tím posiluje pozici Slovenska v ratingu pro investory.

7. Závěr

V problematice vstupu České republiky do eurozóny je několik problémových otázek. Na některé otázky ohledně přijetí eura nám dává odpověď Slovenská republika.

Česká republika si může vzít příklad z otestovaného národního plánu a scénáře „big bang“, který pomohl Slovenské republice bezproblémově zavést euro. „Big bang“ na Slovensku proběhl bez výrazných potíží, které mohly nastat - např. nedostatek finanční hotovosti na výměnu, problémy podniků v důsledku nedostatečné připravenosti, neinformovanost občanů atd.

Z pohledu ekonomických (Maastrichtských) kritérií se Slovenská republika od České republiky příliš nelišila před přijetím, ani v průběhu přijímání eura. Vývoj kritéria úrokových sazeb byl v podstatě identický pro obě republiky. Odchytky dané v kritériu udržitelnosti dlouhodobých veřejných financí jsou si také celkem podobné. Ale Slovensko nastoupilo konsolidační politiku dříve než Česká republika, a to se na výši těchto dvou kritérií projevilo. Jediné výraznější odchytky jsou v míře inflace, kdy si Česká republika oproti Slovensku dlouhodobě držela stabilní míru inflace.

Z toho vyplývá, že Česká republika má možnost čerpat ze zkušeností, které získalo Slovensko díky své konsolidační politice, jež umožnila přijetí eura na Slovensku. V dnešní době je i dobrým ukazatelem pro vývoj po zavedení společné měny v době, kdy vznikají asymetrické šoky a stát nemá vlastní měnovou politiku a musí se spoléhat na svou ekonomickou sladěnost se státy eurozóny.

Česká republika těchto zkušeností ze Slovenska určitě využije a po zlepšení situace na světových trzích a ve své ekonomice se pokusí euro přijmout, tak jak se zavázala slibem, když vstoupila do EU.

Seznam použité literatury

- [1] *Maastrichtská smlouva* [online]. [cit. 2008-9-19]. Dostupný z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_evrop_men_sys.html>.
- [2] *ECB: Konvergenční kritéria se vztahují na:* [online]. [cit. 2008-9-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.ecb.int/ecb/orga/escb/html/convergence-criteria.cs.html>>.
- [3] *ECB: Konvergenční kritéria se vztahují na:* [online]. [cit. 2008-9-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.ecb.int/ecb/orga/escb/html/convergence-criteria.cs.html>>.
- [4] *ECB: Konvergenční kritéria se vztahují na:* [online]. [cit. 2008-9-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.ecb.int/ecb/orga/escb/html/convergence-criteria.cs.html>>.
- [5] *ECB: Konvergenční kritéria se vztahují na:* [online]. [cit. 2008-9-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.ecb.int/ecb/orga/escb/html/convergence-criteria.cs.html>>.
- [6] Ministerstvo financí ČR, Česká národní banka. *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou.* [online]. [cit. 2009-10-6] 2008. Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Vyhodnoceni_Maastricht_2008_pdf.pdf>. 18. s
- [7] HÁJKOVÁ, Dana (ed.). *Analýzy stupně ekonomické sladění České republiky s eurozónou.* [online]. 2008, [cit. 2009-10-6]. Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategie_dokumenty/download/analyzy_sladenosti_2008.pdf>.
- [8] *Ministerstvo financí České republiky : Konvergenční program* [online]. c2005 [cit. 2009-10-06]. Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/konvergen_programy.html>.
- [9] *Ministerstvo financí České republiky : Přistoupení ČR k eurozóně* [online]. c2005 [cit. 2009-10-07]. Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ek_strategie.html>.
- [10] Česká národní banka. *Integrace ČR do EU – měnová a hospodářská politika* [online]. c2003-2009 [cit. 2009-07-10]. Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/cr_eu_integrace/>.
- [11] BusinessInfo.cz. *Ekonomická charakteristika země Slovensko* [online]. 1997-2009 [cit. 2009-11-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/slovensko-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000797/>>.
- [12] CEBRE. *Česká podnikatelská reprezentace při EU* [online]. c2002-2009 [cit. 2009-09-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.cebrecz.cz/aktualni-temata/tema-26/>>.
- [13] *Zavedení eura v České republice* [online]. 2009-05-30 [cit. 2009-11-20]. Dostupný z WWW: <http://zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/index_1144.html>.
- [14] MPSV ČR. *Přechodné období pro volný pohyb pracovníků* [online]. [2005] , 4.5.2009 [cit. 2009-11-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/1282>>.
- [15] European Commission. *Economic and Financial Affairs - Economic forecasts* [online]. 2009 [cit. 2009-10-06]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/economy_finance/eu_economic_situation/eu_economic_situation5857_en.htm>.
- [16] European Commission. *Economic and Financial Affairs - Spring forecasts 2009-2010* [online]. 2009 [cit. 2009-10-07]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/economy_finance/thematic_articles/article14927_en.htm>.
- [17] *Zavedení eura v České republice* [online]. 2009 [cit. 2009-11-20]. Dostupný z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/index_1213.html>

- [18] *Zavedení eura v České republice* [online]. 2009 [cit. 2009-11-20]. Dostupný z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/index_1127.html
<http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/index_1213.html>
- [19] ECB. *Konvergenční zpráva* [online]. 2008 [cit. 2009-11-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr200805sk.pdf>>.
- [20] *Kurzový mechanismus ERM II a kurzové konvergenční kritérium* [online]. 2003 [cit. 2009-09-09]. Dostupný z WWW: <http://www.cnb.cz/m2export/sites/www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/download/ermII_15_07_2003.pdf>.
- [21] *Konvergenční program České republiky* [online]. 2008 [cit. 2009-10-08]. Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/KoPr_200811_komplet_pdf.pdf>
- [22] *Příloha k aktualizované verzi Konvergenčního programu ČR* [online]. 2008 [cit. 2009-10-08]. Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Priloha__KoPr_02012009_pdf.pdf>.
- [23] Eurostat [online]. 2009 [cit. 2009-11-20]. Dostupný z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>>.
- [24] RYVOLOVÁ, Ivana. *METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA TEORIE OPTIMÁLNÍCH MĚNOVÝCH ZÓN* [online]. 2009 [cit. 2009-11-10]. Dostupný z WWW: <http://vse.iskola.cz/metodol_vychodiska.pdf>.
- [25] Evropská centrální banka. *Eurosystém* [online]. 2009 [cit. 2009-04-20]. Dostupný z WWW: <http://www.ecb.eu/pub/pdf/other/escb_cs_webcs.pdf>.
- [26] *Počátky měnové spolupráce* [online]. [cit. 2008-09-20]. Dostupný z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_pocatky_men_spolupr.html>.
- [27] BusinessInfo.cz. *Historie evropské měnové integrace* [online]. 2008 [cit. 2008-09-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/zavedeni-eura-v-cr/euro-historie-evropske-menove-integrace/1001759/51163/>>.
- [28] BusinessInfo.cz. *Měnová politika Evropské unie* [online]. 2003 [cit. 2008-09-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/menova-politika-evropske-unie/1000521/11016/>>.